

Adrianus (Janus) Noels (1906–1993)

Van schipperszoon uit Dordrecht tot sleepbootkapitein in Australië

Een leven tussen Nederlandse waterwegen en een nieuw bestaan aan de andere kant van de wereld.

Adrianus Noels

Een jeugd in Dordrecht

Op 30 juli 1906 werd in Dordrecht Adrianus Janus Noels geboren, in de familie bekend als Janus. Hij was de zoon van Jan Noels, schipper van beroep, en Wilhelmina Zoutewelle. Als zoon van een schipper groeide Janus op in een wereld waarin het water, de scheepvaart en het leven aan boord een vanzelfsprekende plaats innamen.

Dordrecht, met zijn rivieren, havens en drukke scheepvaart, vormde het decor van zijn jeugd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Janus later zelf zijn weg vond in de binnenvaart en de sleepvaart. Het schippersbestaan was hem van jongs af aan vertrouwd.

Een gezin stichten

Op 12 september 1929 trouwde Janus in Kruiningen met Margriete Tannetje Openeer, die op 14 januari 1908 in Kruiningen was geboren. Na hun huwelijk vestigde het jonge echtpaar zich in Dordrecht, aan de Riedijk 44.

Samen bouwden Janus en Margriete aan hun gezin. Hun eerste kind, Jan Cornelis Noels, werd geboren op 27 augustus 1930. Op 26 september 1937 volgde hun dochter Hendrika Wilhelmina Noels. Beide kinderen zagen het levenslicht in Dordrecht.

In 1935 verhuisde het gezin naar de Wijngaardstraat 62. Daar lagen hun dagelijkse leven en hun gezinsjaren verankerd, in de stad waar Janus was geboren en waar hij zijn werk in de scheepvaart voortzette.

Maar het leven van Janus zou zich niet alleen op de Nederlandse wateren afspelen. Uiteindelijk zou hij met zijn gezin een toekomst opbouwen aan de andere kant van de wereld.

Janus en Margriete Noels

De *Wilan*: zijn leven op het water

De scheepvaart was meer dan een familieachtergrond: het was ook Janus' beroep. Vanaf 1933 was hij kapitein op de stoomsleepboot *Wilan*, die tevens als ijsbreker werd ingezet. Het schip was gezamenlijk eigendom van Janus en zijn broer Wilhelm Jacobus Noels.

De *Wilan* vertegenwoordigde een belangrijk hoofdstuk in zijn werkzame leven. Als

sleepbootkapitein maakte Janus deel uit van de wereld van de beroepsvaart, waarin vakkennis, ervaring en verantwoordelijkheid onmisbaar waren.

Zijn loopbaan was nauw verbonden met het water waarop hij was opgegroeid. Toch zou in 1950 een ingrijpende verandering volgen. Janus besloot Nederland achter zich te laten en naar Australië te emigreren.

De Wilan als ijsbreker

1950: een nieuw leven aan de andere kant van de wereld

Op 22 juni 1950 begon Janus aan zijn reis naar Australië. Om 06.00 uur vertrok zijn KLM-vlucht vanaf Schiphol. Op de passagierslijst werd hij vermeld met zitplaats G1.

De reis naar Australië was in die tijd een lange onderneming, met verschillende tussenstops. Op 27 juni 1950 bereikte Janus Melbourne. Daar begon voor hem een nieuw hoofdstuk, ver verwijderd van Dordrecht en de Nederlandse rivieren waarmee hij zo vertrouwd was.

Zijn vrouw en kinderen waren op dat moment nog in Nederland. Ongeveer een maand later volgden zij hem. Margriete en de kinderen vertrokken op 22 juli 1950 per vliegtuig en kwamen op 27 juli aan in Sydney. Hun zitplaatsnummers waren G3, H3 en H4.

Met hun aankomst was het gezin weer bijeen. De oversteek naar Australië betekende dat Janus en Margriete niet alleen een nieuw land kozen, maar ook een nieuwe toekomst voor hun kinderen.

Het gezin vestigde zich aan 9 Twyford Street in Williamstown, in de Australische deelstaat Victoria. De vertrouwde omgeving van Dordrecht maakte plaats voor het leven in een nieuwe gemeenschap. In de daaropvolgende jaren verkreeg het gezin het Australische staatsburgerschap.

Twee landen, één familiegeschiedenis

Hoewel Australië hun nieuwe thuis was geworden, bleef Nederland een belangrijke plaats innemen in het leven van Janus en Margriete. Familieleden, oude bekenden en de herinneringen aan hun vroegere leven verbonden hen met het land dat zij hadden verlaten.

De archiefgegevens laten zien dat er ook na de emigratie reizen tussen beide landen plaatsvonden.

Op 20 oktober 1956 keerde Margriete samen met haar dochter Hendrika Wilhelmina terug naar Williamstown, na een bezoek aan familie in Nederland. Hun reis voerde via Londen en Kaapstad in Zuid-Afrika.

Ook Janus bleef zijn geboorteland bezoeken. In december 1959 keerde hij na een verlof in Nederland terug naar Melbourne.

Een inkomende passagierskaart uit 1970, bewaard in het Nationaal Archief van Australië, vermeldt opnieuw een reis van Janus en Margriete. Na een verblijf van drie maanden in Nederland keerden zij via Hongkong terug naar Australië.

Deze reisdocumenten vormen kleine, maar waardevolle vensters op het leven van de familie Noels. Ze laten zien hoe de afstand tussen Nederland en Australië deel werd van hun familiegeschiedenis. Australië was hun thuis geworden, maar de banden met Nederland bleven bestaan.

De volgende generatie in Australië

Ook de volgende generatie bouwde haar leven op in Australië.

Zoon Jan Cornelis Noels bleef daar wonen. Hij trouwde met May Noels, geboren op 9 september 1929. May overleed op 5 april 2007. Samen kregen zij twee dochters: Diane en Susan.

Jan Cornelis overleed op 28 maart 2020. Zowel hij als May werd begraven op Altona Memorial Park in Melbourne, in de gemeente Hobsons Bay, Victoria.

Over dochter Hendrika Wilhelmina zijn in de beschikbare familiegegevens minder bijzonderheden bekend. Wel weten we dat zij in 1956 samen met haar moeder vanuit Nederland naar Australië terugreisde.

Zo groeide de familie Noels verder in het land waar Janus in 1950 een nieuw bestaan was begonnen.

Het einde van een lange levensreis

Op 4 oktober 1993 overleed Adrianus Janus Noels in Australië, 87 jaar oud. Hij werd begraven op Altona Memorial Park in Melbourne, Victoria.

Zijn levensverhaal verbindt twee werelden. Hij begon als zoon van een Nederlandse schipper in Dordrecht, werd zelf kapitein op een stoomsleepboot en emigreerde op latere leeftijd naar

Australië. Daar voegde zijn gezin zich bij hem en vonden ook volgende generaties hun toekomst.

De gegevens uit burgerlijke registers, passagierslijsten en Australische archieven bewaren de sporen van deze bijzondere levensloop. Achter iedere datum, iedere reis en ieder adres schuilt een stukje familiegeschiedenis.

Janus Noels liet het Nederlandse water niet letterlijk achter zich als herinnering: de scheepvaart was immers een wezenlijk onderdeel van zijn leven. Maar in 1950 verruilde hij de vertrouwde omgeving van Dordrecht voor een toekomst in een nieuw land.

Daar, in Australië, eindigde zijn levensreis. Zijn verhaal blijft voortleven in de herinnering aan een schipperszoon die kapitein werd, de grote oversteek waagde en de basis legde voor een familiegeschiedenis die zich aan de andere kant van de wereld voortzette.

Auteur: Fred Stuij

Bronnen NAA, Regionaal Archief Dordrecht.

Foto's Beeldbank Dordrecht

107

1. Family Name Noels Capital Letters
Given Names ADRIANUS

2. Nationality (if British specify country of citizenship) Australian 3. Passport or other Travel Document No. 6692463

4. Country of Birth Holland 5. Date of Birth 30 / 7 / 06
day month year

Please MARK APPROPRIATE BOX THUS ☒

6. Male ☒ Female ☐ 7. Never Married ☐ Now Married ☒ Widowed ☐ Divorced ☐

8. Usual Occupation Ship's master

9. Country in which I last stayed for 12 months or more Australia

10. Country in which I next intend to stay for 12 months or more Australia - Victoria
(If Australia, specify State or Territory.)

11. Purpose of Journey to Australia:
(i) Returning to live in Australia ☒
or (ii) In Transit ☐
or (iii) Visiting; mainly for:
Business ☐ Education ☐
Holiday ☐ Other Purposes ☐
or (iv) Settling in Australia ☐

12. Intended Length of Stay in Australia:
Years Months or Days (Give figures
or write "Permanent", "Indefinite", &c. Permanent)

13. Last Permanent Residence: Australia ☒
Overseas (incl. Papua, N. Guinea) ☐
If "Australia", how long since you were last in Australia?
13 Years 13 Months or Days

14. Intended Address in Australia 9, Twyford st
Williamstown 3206
Vic - Australia

15. Name of Ship or Flight No. QF 758

16. Port of Embarkation Amelbore Hongkong
On this Ship or Flight

Signature of Passenger J. Noels

By Authority: A. J. ARTHUR, C'wealth Govt. Printer, Canberra
11954/66...
National Archives of Australia NAA: A1197, NOBLET P-NORTON R